Landes-Regierungs-Blatt

für das

Krakauer Verwaltungsgebiet.

Jahrgang 1856.

Erste Abtheilung.

XV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Mai 1856.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

dla

OKRĘGU ADMINISTRACYJNEGO KRAKOWSKIEGO.

Rok 1856.

Oddział piérwszy.

Zeszyt XV.

Wydany i rozesłany dnia 10 Maja 1856.

59.
Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 16. April 1856,

(Reichs-Gesetzblatt, XV. Stück, Nr. 54, ausgegeben am 26. April 1856),

wirksam für den ganzen Umfang der Monarchie,

in Betreff der Einrichtung und Abhaltung der, in Gemäßheit der Allerhöchsten Entschließung vom 25. September 1855, von den Studirenden der Rechts- und Staatswissenschaften abzulegenden theoretischen Staatsprüfungen.

In Durchführung der mit der Allerhöchsten Entschließung vom 25. September (hierortiger Erlaß vom 2. October) 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes*), getroffenen Allerhöchsten Anordnungen über die von den Studirenden der rechts- und staatswissenschaftlichen Facultäten zu Wien, Prag, Krakau, Pesth, Lemberg, Graz und Innsbruck, und der k. k. Rechtsakademien abzulegenden theoretischen Staatsprüfungen, wird Folgendes angeordnet:

I. Von den Prüfungen, welche die an den genannten Universitäten öffentlich Studirenden abzulegen haben.

§. 1.

Die ordentlichen Hörer der rechts- und staatswissenschaftlichen Facultäten, welche sich auf Grundlage dieser Studien dem Staatsdienste widmen wollen, ohne das rechts- und staatswissenschaftliche Doctorat zu erwerben, haben, in soferne sie nicht nach dem hierortigen Erlasse vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes*) und vom 8. Februar 1856, Nr. 22 des Reichs-Gesetz-Blattes**), die theoretischen Staatsprüfungen noch nach dem Staatsprüfungssysteme vom Jahre 1850 abzulegen berechtiget sind, drei Prüfungen zu bestehen, welche nach dem vorherrschenden Charakter der betreffenden Prüfungsgegenstände mit den Benennungen „rechtshistorische, judicielle und staatswissenschaftliche“ bezeichnet werden.

Dieselben sind in der angeführten Ordnung, und anbelangend die Zeit, im Allgemeinen in der Weise abzulegen, daß die rechtshistorische zu Ende des vierten oder im Verlaufe des fünften, die judicielle nicht früher als in den letzten sechs Wochen des achten Semesters, die staatswissenschaftliche nicht vor vollständig zurückgelegtem Quadriennium bestanden werden kann. Die rechtshistorische Prüfung haben künftig in gleicher Weise auch Diejenigen abzulegen, welche das Doctorat zu erwerben beabsichtigen.

---

*) Landes-Regierungsblatt, Jahrgang 1855, erste Abtheilung, XXXVI. Stück, Nr. 185, Seite 385.

**) Landes-Regierungsblatt, Jahrgang 1856, erste Abtheilung, VI. Stück, Nr. 27, Seite 31.

59.

Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań i Oświecenia z dnia 16 Kwietnia 1856.

(Dziennik Praw Państwa, Część XV. Nr. 54, wydana dnia 26 Kwietnia 1856),

obowiązujące w całym obrębie Cesarstwa,

względem urządzenia i odbywania teoretycznych examinów rządowych stósownie do Najwyższego Postanowienia z dnia 25 Września 1855, przez uczniów nauk prawniczych i politycznych składać się mających.

W przeprowadzeniu uchwalonych Najwyższém Postanowieniem z dnia 25 Września (tutejsze Rozrządzenie z dnia 2 Grudnia) 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa *), Najwyższych urządzeń względem teoretycznych examinów rządowych, przez uczniów wydziałów prawniczo-politycznych w Wiédniu, Pradze, Krakowie, Peszcie, Lwowie, Gracu i Insbruku, tudzież C. K. Akademij prawniczych składać się mających rozporządza się co następuje:

I. *O examinach, składać się mających na pomienionych Uniwersytetach przez uczniów publicznych.*

§. 1.

Zwyczajni słuchacze fakultetów prawniczo- i polityczno-naukowych, którzy na podstawie tych nauk służbie publicznéj chcą się poświęcić, bez prawniczo- i polityczno-naukowego doktoratu, mają, o ile wedle tutejszego Rozrządzenia z dnia 2 Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa *) i z dnia 8 Lutego 1856, Nr. 22 Dziennika Praw Państwa **) do złożenia teoretycznych examinów rządowych jeszcze według systematu examinów rządowych z roku 1850 nie są upoważnieni, trzy złożyć examina, które wedle przeważającego charakteru odnośnych przedmiotów examinacyjnych nazwami „prawniczo-historycznego, sądowego i polityczno-naukowego" oznaczają się.

Examina te składać się mają w przywiedzionym porządku, a co się tyczy czasu, w ogólności w ten sposób, iżby prawniczo-historyczny z końcem czwartego lub w toku piątego, sądowy nie wcześniéj jak w ostatnich sześciu tygodniach ósmego półrocza, polityczno-naukowy aż po zupełnie odbytém cztéroleciu był złożony. Examin prawniczo-historyczny zdawać będą nadal w równy sposób także i ci, którzy doktorat uzyskać zamierzają.

---

*) Dziennik Rządu Krajowego, Rok 1855, Oddział pierwszy, Zeszyt XXXVI, Nr. 185, strona 385.

**) Dziennik Rządu Krajowego, Rok 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt VI, Nr. 27, strona 31.

§. 2.

Die Gegenstände dieser Prüfungen sind:

a) bei der rechtshistorischen:
römisches Recht, canonisches Recht und deutsche Reichs- und Rechtsgeschichte in Verbindung mit österreichischer Geschichte;

b) bei der judiciellen:
österreichisches bürgerliches Recht, österreichisches Handels- und Wechselrecht, österreichisches civilgerichtliches Verfahren in und außer Streitsachen, österreichisches Strafrecht und Strafproceß;

c) bei der staatswissenschaftlichen:
österreichische Statistik, Nationalökonomie (Volkswirthschaftslehre und Volkswirthschaftspflege) und Finanzwissenschaft.

§. 3.

Unter dem römischen Rechte ist auch die Geschichte desselben, unter dem civilgerichtlichen Verfahren auch die Darstellung der Organisation der Gerichte und ihrer Competenz mit einbegriffen.

Aus der österreichischen Statistik sind solche Details, welche auswendig zu wissen nicht von bleibendem Werthe ist, und die daher nur für die Prüfung memorirt werden müßten, nicht zu fordern.

Hingegen sind auch die für die Rechts- und Staatsgeschichte wichtigsten Thatsachen aus der österreichischen Geschichte, dann allgemeine Kenntniß des österreichischen Verfassungs- und Verwaltungsorganismus, d. i. die Wesenheit der wichtigsten politischen und Finanzgesetze, sowohl bei der staatswissenschaftlichen als bei der judiciellen Prüfung, in soweit sich hiezu ein Anlaß bietet, zu fordern.

Doch sollen hiemit die österreichische Geschichte, Verwaltungs- und Finanzgesetzkunde nicht zu selbständigen Gegenständen der Prüfung gemacht werden.

§. 4.

Zur Vornahme der Prüfungen werden von dem Unterrichtsministerium eigene Commissionen in solchen Städten, welche zugleich Sitz einer Universität sind, bestellt werden.

§. 5.

Jede Commission besteht für jede Prüfungsabtheilung aus einem Präses, nach Umständen Einem oder zwei Präsesstellvertretern (Vicepräses) und so vielen Prüfungscommissären, als nach der Zahl der Candidaten, und zum Behufe eines häufigeren Wechsels in Bestellung der Specialcommissionen erforderlich erscheint. Der Präses, die ernannten Stellvertreter und die Prüfungskommissäre bilden die Hauptcommission für jede Prüfungsabtheilung.

Aus ihnen setzt der Präses nach seinem Ermessen die Commissionen für die einzelnen Prüfungsacte (Specialcommissionen) zusammen.

§. 2.

Przedmioty tych examinów są:

a) przy prawniczo-historycznym:
prawo rzymskie, prawo kanoniczne tudzież historya niemieckiego Państwa i prawa w połączeniu z dziejami austryackiemi;

b) przy sądowym:
austryackie prawo cywilne, austryackie prawo handlowe i wexlowe austryackie postępowanie cywilno-sądowe w sprawach spornych i nie spornych, austryackie prawo karne i procedura karna;

c) przy polityczno-naukowym:
statystyka austryacka, ekonomia narodowa (nauka o narodowém gospodarstwie i administracya gospodarstwa narodowego) i umiejętność skarbowa.

§. 3.

Do prawa rzymskiego należy także onegoż historya do postępowania cywilno-sądowego, także wywód organizacyi sądów i ich kompetencyi.

Ze statystyki austryackiéj nie mają być wymagane takie szczegóły, których wiadomość nie ma trwałéj wartości, a których przeto li dla examinu, na pamięć uczyćby się musiano.

Wymagane przeciwnie zaś będą także zdarzenia z dziejów austryackich dla historyi prawa i Państwa najważniejsze, niemniéj ogólna znajomość austryackiego organizmu konstytucyjnego i administracyjnego, t. j. istota najważniejszych ustaw politycznych i skarbowych, tak przy examinie polityczno-naukowym, jako i sądowym, o ile ku temu sposobność się nadarzy.

Dzieje austryackie, nauka administracyi i ustaw skarbowych nie mają być samoistnemi przedmiotami examinu.

§. 4.

Dla przedsiębrania examinów ustanowi Ministerstwo Oświecenia właściwe komisye w takich miastach, które oraz są siedzibą Uniwersytetu.

§. 5.

Każda komisya składa się dla każdego oddziału examinu z jednego prezesa, wedle okoliczności z jednego lub dwóch zastępców prezesa (wiceprezesów) i tylu komisarzy examinacyjnych, ilu wedle liczby kandydatów i celem częstszéj zmiany w ustanowieniu komisyj specyalnych okaże się potrzeba. Prezes, mianowani zastępcy i komisarze examinacyjni stanowią komisyę główną dla każdego oddziału examinów.

Z nich składa prezes wedle swego uznania komisye dla pojedynczych aktów examinacyjnych (komisye specyalne).

§. 6.

Zu Prüfungscommissären sind vorzugsweise Professoren, aber auch praktische Staatsbeamte, ausgezeichnete Advocaten und Notare, Doctoren der Rechte, oder sonstige Fachgelehrte zu bestimmen. Beamte können von dem Unterrichtsministerium nur im Einvernehmen mit den ihnen vorgesetzten Ministerien zu Vorständen oder Mitgliedern der Prüfungscommissionen ernannt werden. Jeder zu diesen Functionen berufene Professor oder Beamte ist verpflichtet, dieselben zu übernehmen.

§. 7.

Der Präses der judiciellen Prüfungscommission ist zugleich Examinator.

Bei den zwei anderen Prüfungscommissionen dagegen hat es als Regel zu gelten, daß sich der Präses nicht als Examinator bei der Prüfung betheilige.

§. 8.

In Verhinderungsfällen wird der Präses durch den Vicepräses, oder falls für die Commission ein solcher nicht speciell ernannt ist, durch den, den Dienstjahren nach ältesten der Commission als Mitglied angehörigen Professor vertreten.

§. 9.

Die Prüfungen der judiciellen und staatswissenschaftlichen Abtheilung werden über Anmeldung der Candidaten das ganze Jahr hindurch mit Ausnahme der Herbst- und der Zwischenferien gehalten.

§. 10.

Für die Functionen der rechtshistorischen Prüfung dagegen werden als ordentliche Termine: die letzten Wochen des Juli und die ersten Wochen des October, als außerordentlicher Termin die letzte Woche jedes Wintersemesters bestimmt. (Wintertermin).

In dem letzteren können nur solche Candidaten zur Prüfung zugelassen werden, welche

a) im Sinne des §. 7 des Erlasses vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes *), dem Privatstudium obliegen, oder

b) welche bei einer im Juli- oder October-Termine abgelegten Prüfung reprobirt wurden, und welchen dabei nicht etwa eine längere Frist zur Wiederholung der Prüfung anberaumt worden ist.

§. 11.

Die rechtshistorischen Prüfungen im Juli-Termine sind so einzurichten, daß damit erst am 30. oder 31. Juli geschlossen werde; im October-Termine haben sie mit 3. oder 4. October zu beginnen.

Es ist dafür Sorge zu tragen, daß durch ihre Vornahme die dabei beschäftigten Professoren ihrem unmittelbaren Lehrberufe nicht länger, als unumgänglich nothwendig ist, entzogen werden.

---

*) Landes-Regierungsblatt, Jahrgang 1855, erste Abtheilung, XXXVI. Stück, Nr. 185, Seite 385.

§. 6.

Komisarzami examinacyjnymi przeznaczeni być mają głównie profesorowie, ale także praktyczni urzędnicy Państwa, szczególnych zdolności adwokaci i notaryusze, doktorowie prawa, lub inni uczeni fachowi. Urzędnicy mianowani być mogą przez Ministerstwo Oświecenia jedynie w porozumieniu z przełożoném ich Ministerstwem, przełożonymi lub członkami komisyj examinacyjnych. Każdy do funkcyj tych powołany nauczyciel lub urzędnik obowiązany jest takowe przyjąć.

§. 7.

Prezes sądowéj komisyi examinacyjnéj jest oraz examinatorem.

Przy dwu innych zaś komisyach examinacyjnych ma być za zasadę przyjętém, iżby prezes nie brał udziału w examinie jako examinator.

§. 8.

W razach przeszkody zastąpiony będzie prezes przez wiceprezesa, lub gdyby takowy dla komissyi nie był specyalnie mianowany, przez najstarszego czasem służby profesora, należącego do komisyi jako członek.

§. 9.

Examina oddziału sądowego i polityczno-naukowego odbywać się będą za zgłaszaniem się kandydatów przez cały rok z wyjątkiem feryj jesiennych i śródrocznych.

§. 10.

Dla funkcyj zaś prawniczo-historycznego examinu ustanawiają się jako terminy zwyczajne: ostatnie tygodnie Lipca i piérwsze tygodnie Października, jako termin nadzwyczajny ostatni tydzień każdego półrocza zimowego. (Termin zimowy.)

W tymże ostatnim tacy tylko kandydaci do examinu przypuszczonymi być mogą, którzy

a) w myśl §. 7 rozrządzenia z dnia 2 Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa *) prywatnéj oddali się nauce, albo

b) którzy przy złożonym w terminie lipcowym lub październikowym examinie reprobowani zostali, a którym przytém dłuższego snać terminu do powtórzenia examinu nie wyznaczono.

§. 11.

Prawniczo-historyczne examina w terminie lipcowym tak mają być urządzone, iżby dopiéro 30 lub 31 Lipca zakończyły się, w terminie październikowym mają one rozpocząć się z dniem 3 lub 4 Października.

Przy tém na uwadze mieć należy, iżby przez ich przedsiębranie zatrudnieni przy nich profesorowie nie byli odrywani dłużéj od swego bezpośredniego naukowego powołania, jak tego konieczna wymaga potrzeba.

*) Dziennik Rządu Krajowego, Rok 1855. oddział piérwszy. Zeszyt XXXVI, N. 185, strona 385.

Während dieser Prüfungstermine dürfen an den rechts- und staatswissenschaftlichen Facultäten keine Rigorosen oder Disputationen abgehalten werden, bei welchen die zu Vorständen oder Gliedern der Commission für die rechtshistorische Prüfung ernannten Professoren zu fungiren hätten.

§. 12.

Die rechtshistorische Prüfung kann nur vor der Commission in dem Sitze der Universität, an welcher der Candidat zur Zeit der Prüfung immatriculirt ist, abgelegt werden.

Zur Ablegung der beiden anderen Prüfungen kann sich der Candidat in der Regel bei jeder ihm beliebigen Commission melden.

Wer reprobirt worden ist, hat jedoch die Prüfung vor derselben Commission zu wiederholen, von welcher er reprobirt worden ist.

§. 13.

Ausnahmen von den, in dem vorhergehenden Paragraphe enthaltenen Bestimmungen bei besonders rücksichtswürdigen Gründen zu gestatten, ist dem Unterrichtsministerium vorbehalten.

§. 14.

Bei der Meldung zur rechtshistorischen Prüfung hat der Candidat:
seinen Matrikelschein,
sein Maturitätszeugniß
oder das, dasselbe vertretende Document, und
sein Meldungsbuch;
bei den folgenden Prüfungen noch überdieß:
die Zeugnisse über die vorausgegangenen theoretischen Staatsprüfungen und insbesondere bei der letzten auch noch
das Absolutorium
beizubringen.

§. 15.

Alle diese Documente sind im Originale beizubringen und müssen auch der Commission während der Vornahme der Prüfung vorliegen.

Ohne dieselben darf kein Candidat zur Prüfung zugelassen werden.

§. 16.

Die Meldung zu den Prüfungen hat mittelst eines kurzen und gehörig belegten Gesuches zu geschehen, welches
- rücksichtlich der rechtshistorischen Prüfung dem Decane des betreffenden rechts- und staatswissenschaftlichen Professoren-Collegiums,
- rücksichtlich der beiden folgenden Prüfungen dem Präses der bezüglichen Prüfungscommission unmittelbar zu überreichen ist.

Podczas tych terminów examinacyjnych nie mogą odbywać się na prawniczo- i polityczno-naukowych fakultetach żadne rygoroza lub dysputacye, przy którychby mianowani przełożonymi lub członkami komisyi dla prawniczo-historycznego examinu profesorowie zatrudnionymi być mieli.

§. 12.

Prawniczo-historyczny examin złożony jedynie być może przed komisyą w siedzibie uniwersytetu, w którym kandydat w czasie examinu jest immatrykulowany.

Dla złożenia obu innych examinów może kandydat w zasadzie zgłosić się do każdéj komisyi wedle upodobania.

Kto jednak był reprobowany, ma examin przed tąż samą komisyą powtórzyć, która go reprobowała.

§. 13.

Pozwolenie wyjątków od zawartych w poprzednim paragrafie postanowień z powodów na szczególne uwzględnienie zasługujących, zawisło od Ministerstwa Oświecenia.

§. 14.

Przy zgłoszeniu się do prawniczo-historycznego examinu załączyć ma kandydat:
swój certyfikat matrykularny,
swe świadectwo dojrzałości,
lub dokument, takowe zastępujący, i
swą książkę meldunkową;
przy następujących examinach jeszcze nadto:
świadectwa poprzednich teoretycznych examinów rządowych i w szczególności
przy ostatnim także jeszcze
absolutoryum.

§. 15.

Wszystkie te dokumenta załączone być mają w oryginale i przedłożone komisyi podczas examinu.

Żaden kandydat nie może być bez nich przypuszczonym do examinu.

§. 16.

Zgłoszenie się do examinu nastąpić ma za pomocą krótkiéj i należycie obłożonéj prośby, która
względem prawniczo-historycznego examinu podaną być ma do dziekana odnośnego prawniczo- i polityczno-naukowego kolegium profesorów,
względem obu następnych examinów bezpośrednio do prezesa właściwéj komisyi examinacyjnéj.

§. 17.

Die Meldungen zu den im Juli-Termine abzuhaltenden rechtshistorischen Prüfungen haben in der Zeit vom 15. Mai bis 15. Juni, die Meldungen für die Prüfungen des October-Termines im Monate Juli zu geschehen.

Diejenigen Candidaten der rechtshistorischen Prüfung endlich, welche in dem außerordentlichen Termine zu dieser Prüfung zugelassen werden wollen, haben ihre Gesuche mindestens drei Wochen vor dem Ausgange des Wintersemesters zu überreichen.

§. 18.

Der Decan hat das Gesuch und die Beilagen zu prüfen, und wenn die Zulassung zu der Prüfung keinem Anstande unterliegt, dasselbe durch kurze Indorsirung der Bewilligung zu erledigen. Das Gesuch sammt Beilagen ist dem Candidaten einzuhändigen, und von diesem bei Ablegung der Prüfung dem Präses der Commission vorzulegen.

§. 19.

Bei geringeren Anständen, welche von dem Candidaten sofort behoben werden können, sind diesem die entsprechenden Weisungen zu ertheilen, in zweifelhaften Fällen aber, wenn der Candidat von dem Gesuche nicht absteht, ist die Sache dem Professoren-Collegium zur Entscheidung vorzulegen.

§. 20.

Nach dem Schlusse des Meldungstermines hat der Decan die zur Prüfung zuzulassenden Candidaten in ein nach ihrem Familiennamen alphabetisch geordnetes Verzeichniß zu bringen, und dieses auf kurzem Wege dem Präses der Prüfungscommission einzuhändigen.

§. 21.

Der Präses der Prüfungscommission hat nach der Zahl der Candidaten und nach der Zahl der ihm beigegebenen Prüfungscommissäre, nach Einvernehmen mit dem Decan zu beurtheilen, ob, ohne die Zeit der Vorlesungen unverhältnißmäßig abzukürzen, die Aufstellung Einer Prüfungscommission genügend sei, oder ob zwei gleichzeitig prüfende Specialcommissionen zu bilden seien. Er bestimmt hienach die Zahl der Prüfungstage, setzt in dem Verzeichnisse der Candidaten den Tag, an welchem, und wenn zwei Specialcommissionen fungiren, die Nummer der Commission, vor welcher jeder der Candidaten zu erscheinen hat, den Namen der Candidaten bei, und übergibt das Verzeichniß dem Decan. Dieser hat dann für die Affigirung desselben am schwarzen Brette der Facultät, und für die etwa dienlichen Verlautbarung in den Hörsälen zu sorgen.

§. 22.

Für die Meldung zu den beiden anderen Prüfungen besteht kein bestimmter Termin. Die Festsetzung der Prüfungstage geschieht von Fall zu Fall durch den Präses.

Derselbe hat sich jedoch dabei im Allgemeinen an die Ordnung zu halten, in welcher sich die Candidaten bei ihm zur Prüfung meldeten.

§. 17.

Zgłaszania się do odbywać się mających w terminie lipcowym prawniczo-historycznych examinów nastąpić mają w czasie od 15 Maja do 15 Czerwca, a zgłoszenie się do examinów terminu październikowego w miesiącu Lipcu.

Ci nakoniec kandydaci examinu prawniczo-historycznego, którzy w nadzwyczajnym terminie do tegoż examinu chcą być przypuszczonymi, mają podać swe prośby najmniéj trzy tygodnie przed upływem półrocza zimowego.

§. 18.

Dziekan ma rozpoznać prośbę z alegatami i załatwić ją krótkim indorsatem przyzwolenia, jeżeli przypuszczenie do examinu żadnéj nie podlega trudności. Prośba z alegatami wręczoną ma być kandydatowi i przez niego przy złożeniu examinu przedłożoną prezesowi komisyi.

§. 19.

Przy pomniejszych trudnościach, które kandydat bezzwłocznie usunąć może, dane mu będą odpowiednie zlecenia, w wątpliwych zaś razach, jeźli kandydat od prośby nie odstępuje, przedłożoną będzie rzecz kolegium profesorów do rozstrzygnienia.

§. 20.

Po zamknięciu terminu zgłoszenia ułoży dziekan uporządkowany alfabetycznie spis kandydatów, do examinu przypuścić się mających, wedle ich imion familijnych, i doręczy go krótką drogą prezesowi komisyi examinacyjnéj.

§. 21.

Prezes komisyi examinacyjnéj osądzić ma według liczby kandydatów i według liczby przydzielonych sobie komisarzy examinacyjnych po porozumieniu się z dziekanem, czy bez niestósunkowego skrócenia czasu prelekcyj, ustanowienie jednéj komisyi examinacyjnéj wystarczy, lub téż dwie równocześnie examinujące komisye utworzone być mają. Oznaczy on po temu liczbę dni examinacyjnych, doda w spisie kandydatów dzień, na którym, a gdy dwie specyalne komisye są w czynności, numer komisyi, przed którą każdy kandydat stawić się ma, zamieści imiona kandydatów, i odda spis dziekanowi. Tenże postara się o jego przybicie na czarnéj desce fakultetu, a może i o jego stósowne rozgłoszenie w salach prelekcyjnych.

§. 22.

Dla zgłaszania się do obu innych examinów nie ma stałych terminow. Ustanowienie dni examinu odbywa się od czasu do czasu przez prezesa.

Tenże ma się przytém jednak trzymać w ogólności porządku, w jakim się kandydaci u niego do examinu zgłaszali.

§. 23.

Den Candidaten steht es nicht zu, einen Tag zu bestimmen, an welchem sie die Prüfung ablegen wollen.

Wenn bei der Meldung etwa in dieser Beziehung ein Wunsch ausgesprochen werden sollte, so liegt es lediglich in dem Ermessen des Präses der Commission, ob und in wieweit hierauf Rücksicht genommen werden könne.

§. 24.

Gegen die Verweigerung der Zulassung zu einer Staatsprüfung von Seite eines Decans des Professorencollegiums, oder eines Präses der Prüfungscommission steht dem Candidaten der Recurs an das Unterrichtsministerium offen, welchem es vorbehalten ist, in Fällen, wo offenbare Billigkeitsrücksichten, insbesondere zu Gunsten ausgezeichneter Studirender eine Abweichung von der Strenge des Gesetzes rechtfertigen, auch Ausnahmen zu gestatten.

§. 25.

Jeder Candidat hat sich an dem ihm bestimmten Tage zur Prüfung einzufinden. Erscheint er nicht, so hat er, was immer die Ursache seines Ausbleibens sein mag, die daraus erwachsenden Nachtheile als Folge seines Verschuldens, oder als einen ihn treffenden unglücklichen Zufall zu tragen.

Alle Candidaten, welchen zur Ablegung der rechtshistorischen Prüfung Ein und derselbe Tag anberaumt worden ist, haben an diesem vor Beginn der Prüfungen zu erscheinen, und gegenwärtig zu sein, bis sie die Prüfung abgelegt haben.

§. 26.

Ein Tausch der Prüfungstage zwischen zwei oder mehreren Candidaten, ist nur mit Bewilligung des Präses gestattet, in dem Falle des Bestehens von zwei Specialcommissionen für die rechtshistorische Prüfung aber nur unter der Bedingung zulässig, daß durch den Tausch nicht ein Wechsel der für die Candidaten vorbestimmten Commissionsabtheilung geschieht.

§. 27.

Die Prüfungen werden mündlich und öffentlich abgehalten.

Die Vorstände der Prüfungscommissionen haben alle nothwendigen Maßregeln zu treffen, um jede Störung der Ruhe und Ordnung, welche gegen die Würde und Wichtigkeit des Actes verstoßen, oder auf die Prüflinge in Ansehung ihrer Fassung oder Freiheit des Urtheiles einen beirrenden Einfluß nehmen könnte, hintanzuhalten.

Sie haben einzelne Ruhestörer abzuschaffen, oder nach Erforderniß der Umstände die gänzliche Räumung des Prüfungssaales zu verfügen.

§. 28.

Die Berathung und Abstimmung der Commission über die Resultate der vorgenommenen Prüfung erfolgt geheim.

§. 23.

Nie przystoi kandydatom naznaczać dnia, w którym examin chcą składać.

Jeźliby przy zgłoszeniu się życzenie w tym względzie było wyrażone, zawisło to jedynie od zdania prezesa komisyi, czy i jak dalece na to wzgląd ma być wzięty.

§. 24.

Przeciw odmówieniu przypuszczenia do examinu rządowego ze strony dziekana kolegium profesorów, lub prezesa komisyi examinacyjnéj, założyć może kandydat rekurs do Ministerstwa Oświecenia, od którego zawisło, w razach, w których oczywiste względy słuszności, zwłaszcza na korzyść wzorowych uczniów, odstąpienie od surowości prawa usprawiedliwiają, także na wyjątki przyzwolić.

§. 25.

Każdy kandydat stawić się ma do examinu na dniu oznaczonym. Kto się nie stawi, poniesie, jakakolwiekby mogła być przyczyna jego niebytności, wynikłe ztąd niekorzyści, jako następstwo swéj winy, lub jako trafiający go nieszczęśliwy przypadek.

Wszyscy kandydaci, którym do złożenia prawniczo-historycznego examinu jeden i tenże sam dzień był naznaczony, stawić się mają na tymże przed rozpoczęciem examinów i być obecnymi dopóki examinu nie zdadzą.

§. 26.

Zamiana dni examinów pomiędzy dwoma lub kilku kandydatami, wolną tylko jest za przyzwoleniem prezesa, w razie zaś istnienia dwóch specyalnych komisyj dla prawniczo-historycznego examinu pod tym tylko warunkiem dopuszczoną być może, iżby przez zamianę nie nastąpiła zmiana przeznaczonego dla kandydata oddziału komisyi.

§. 27.

Examina odbywają się ustnie i publicznie.

Przełożeni komisyj examinacyjnych postarają się o wszystkie potrzebne środki zapobieżenia każdemu zamieszaniu spokojności i porządku, któreby godności i ważności aktu przeciwném być lub na kandydatów examinu pod względem przytomności ich umysłu lub wolności zdania obłędliwy wpływ wywierać mogło.

Mają oni oddalić pojedynczych burzycieli pokoju lub wedle wymagania okoliczności rozporządzić zupełne wypróżnienie sali examinacyjnéj.

§. 28.

Narada i głosowanie komisyi nad wynikami przedsięwziętego examinu odbywa się tajemnie.

Zuerst stimmen die Commissionsglieder nur darüber ab, ob der Candidat sich durch die Prüfung „befähiget“ oder „nicht befähiget“ habe.

Zur Befähigung ist erforderlich, daß für den Candidaten die absolute Mehrheit der Votanten, unter welche stets auch der Präses der betreffenden Specialcommission zu rechnen ist, sich ausgesprochen habe.

Eine Abstimmung über den Umstand, ob ein Candidat in Einem, mehreren oder allen Prüfungsfächern besonders ausgezeichnete Fähigkeiten an den Tag gelegt habe, und somit einen Calcul der Auszeichnung erhalten solle, darf nur unter der Voraussetzung eingeleitet werden, wenn er mit Stimmeneinhelligkeit approbirt worden ist.

Lautet das Resultat der Abstimmung auf Reprobation, so ist dann über den Termin abzustimmen, vor dessen Ablauf der Candidat zur Wiederholung der Prüfung nicht zugelassen werden darf.

§. 29.

Das Resultat der Abstimmung wird in das Prüfungsprotokoll eingetragen und öffentlich kundgemacht.

§. 30.

Der Präses fertigt das Zeugniß mit Angabe der Art, des Tages und des Erfolges der Prüfung aus, fügt bei den zum ersten Male Reprobirten den Termin der gestatteten Wiederholung; bei ausgezeichneten Candidaten jene Fächer bei, aus welchen sie einen auszeichnenden Calcul sich erworben haben, unterschreibt das Zeugniß zugleich mit den übrigen Commissionsgliedern, die an der Prüfung Theil genommen haben, und bekräftiget es mit dem eigenen Siegel der Commission.

In denjenigen Kronländern, in welchen gestattet ist, die Prüfung theilweise auch in einer anderen als der deutschen Sprache abzulegen, hat das Zeugniß auch die Angabe zu enthalten, in welcher Sprache der Candidat die Prüfung abgelegt, und welchen Grad von Gewandtheit er hierin bewiesen habe.

§. 31.

Der Präses hat ferner das Ergebniß der Prüfung auch noch in das Meldungsbuch des Candidaten unter Beidrückung des Commissionssiegels einzutragen.

Bei Reprobationen sind der allfällige Wiederholungstermin, und sonstige dem Reprobirten auferlegte Bedingungen der Zulassung zu einer neuerlichen Prüfung beizusetzen.

§. 32.

Von jeder (ersten oder wiederholten) Reprobation eines Candidaten ist in gleicher Weise sogleich das Decanat derjenigen rechts- und staatswissenschaftlichen Facultät, an welcher der Candidat laut seines Meldungsbuches zuletzt studirt hat, in Kenntniß zu setzen, damit dieses die Reprobation in den Catalogen vormerke, und bei allfälliger, später bewilligter Ausfertigung eines Duplicates des Meldungsbuches die Mittheilung über den Reprobationsfall in das Duplicat übertragen werden könne.

Naprzód głosują członkowie komisyi nad tém tylko, czy kandydat przez examin „uzdolnił się“ lub „nie uzdolnił“.

Do uzdolnienia potrzeba, iżby za kandydatem bezwzględna większość głosujących, do których zawsze i prezes odnośnéj specyalnéj komisyi ma być policzony, przemawiała.

Głosowanie nad okolicznością, czy kandydat w jednym, kilku lub wszystkich przedmiotach examinu, złożył dowody nadzwyczaj wyszczególniających zdolności, a przeto otrzymać ma kałkuł odszczególnienia, pod tém tylko przypuszczeniem może być zaprowadzoném, jeżeli jednogłośnie aprobowany został.

Jeżeli wynik głosowania na reprobacyą opiewa, tedy odbędzie się głosowanie nad terminem, przed którego upływem kandydat do powtórzenia examinu przypuszczonym być nie może.

§. 29.

Wynik głosowania wciągnięty będzie do protokółu examinacyjnego i publicznie ogłoszony.

§. 30.

Prezes wystawia świadectwo z dodaniem sposobu, dnia i skutku examinu, dodaje u reprobowanych po raz piérwszy termin pozwolonego powtórzenia; u kandydatów celujących owe przedmioty, z których odszczególniający kałkuł otrzymali, podpisze oraz świadectwo z resztą członków komisyi, którzy w examinie udział mieli i potwierdzi go własną komisyi pieczęcią.

W tych krajach koronnych, w których pozwoloném jest, składać częściowo examin także w innym niżeli niemieckim języku, zawierać ma świadectwo i to dołączenie, w jakim języku kandydat examin składał i jakiego stopnia biegłości przytém złożył dowody.

§. 31.

Prezes zaciągnie nadto skutek examinu do meldunkowéj książki kandydata przy wyciśnięciu pieczęci komisyi.

Przy reprobacyach dodane będą wyznaczony termin powtórzenia i inne reprobowanemu nałożone warunki przypuszczenia do nowego examinu.

§. 32.

O każdéj (piérwszéj lub powtórnéj) reprobacyi kandydata uwiadomionym będzie natychmiast w równyż sposób dekanat tego prawniczo- i polityczno-naukowego fakultetu, na którym kandydat jak świadczy książka meldunkowa nauki naostatku pobierał, ażeby tenże reprobacyą w katalogach zanotował i w razie późniéj przyzwolonego wydania duplikatu książki meldunkowéj, doniesienie o zajściu reprobacyi do duplikatu wciągnięte być mogło.

§. 33.

Ist ein Candidat bei einer und derselben Staatsprüfung zum zweiten Male reprobirt worden, so sind hievon alle rechts- und staatswissenschaftlichen Facultäten der Monarchie und alle k. k. Rechtsakademien in Kenntniß zu setzen, und es ist kein solcher Candidat an ihnen weiterhin als ordentlicher Studirender aufzunehmen.

§. 34.

Eine mißlungene Prüfung kann nur Einmal und nicht vor jenem Zeitpuncte, welchen die Commission hiezu bestimmt, giltig wiederholt werden.

Ein auch bei wiederholter Prüfung reprobirter Candidat, ist weder zur Wiederholung der mißlungenen, noch zur Ablegung einer anderen theoretischen Staatsprüfung, noch zu den rechts- und staatswissenschaftlichen Rigorosen zuzulassen.

§. 35.

Der Wiederholungstermin für die im Juli oder October mißlungene rechtshistorische Prüfung kann von der Commission:

a) entweder für den nächsten außerordentlichen Termin (Ende des Wintersemesters);
b) oder für den nächsten Juli-Termin bestimmt werden.

Im letzten Falle hat die Commission stets zugleich die Lehrfächer zu bestimmen, über welche der Candidat während dieses Jahres Vorlesungen zu besuchen hat, und sind die während dieses Jahres von dem Candidaten besuchten Collegien in keiner Weise später bei Berechnung seiner akademischen Studienzeit, oder der Stundenzahl der von ihm nach Vorschrift der akademischen Gesetze zu besuchenden Collegien in Anschlag zu bringen. Im ersten Falle kann der Reprobirte zwar provisorisch für das nächste Wintersemester in die obligaten Collegien des III. Jahrganges aufgenommen werden.— Es kann ihm aber dieses Semester nur dann in seine akademische Studienzeit eingerechnet werden, wenn er in dem außerordentlichen Prüfungstermine am Schlusse des Wintersemesters die rechtshistorische Prüfung mit genügendem Erfolge abgelegt hat.

Hat er sich dieser Prüfung bis dahin nicht unterzogen, so ist die provisorische Aufnahme in aller und jeder Beziehung als unwirksam zu betrachten, und geht dem Candidaten jedenfalls das ganze Jahr für die Einrechnung in sein Quadriennium verloren.

Doch steht nichts im Wege, daß derlei Candidaten zur wiederholten Prüfung über gehörige Meldung sodann im nächsten Juli- oder October-Termine zugelassen werden.

§. 36.

Gegen die von den Prüfungscommissionen ausgegangene Bestimmung der Frist zur Wiederholung einer Prüfung findet weder ein Recurs noch ein Gnadengesuch Statt.

§. 37.

Wenn ein reprobirter Candidat die Zulassung zur Wiederholung der Prüfung vor der bestimmten Zeit, oder bei einer anderen als der competenten Commission erschlichen, oder sonst die hier gegebenen Anordnungen umgangen hat, so ist nicht nur die etwa

§. 33.

Jeżeli kandydat przy jednym i tymże samym examinie rządowym po raz drugi był reprobowanym, uwiadomione o tém zostaną wszystkie prawniczo i polityczno-naukowe fakultety Monarchii i wszystkie C. K. akademie prawnicze, i żaden taki kandydat nie może być u nich nadal przyjęty jako zwyczajny słuchacz.

§. 34.

Nieudatny examin raz tylko ważnie powtorzonym być może, a to nie przed onym czasem, który komisya ku temu przeznacza.

Reprobowany kandydat także przy powtórnym examinie nie może być przypuszczony ani do powtórzenia nieudatnego, ani do złożenia innego teoretycznego examinu rządowego, ani do rygorozów prawniczo- i polityczno-naukowych.

§. 35.

Termin powtórzenia dla nieudatnego w Lipcu lub Październiku złożonego prawniczo-historycznego examinu wyznaczony być może od komisyi:

a) albo na następujący nadzwyczajny termin (koniec półrocza zimowego);

b) albo na najbliższy termin lipcowy.

W ostatnim razie wyznaczy oraz komisya przedmioty naukowe, których prelekcyj kandydat podczas tego roku będzie miał słuchać, a kolegia, na które kandydat w tymże roku uczęszczał, nie mogą w żadnym razie późniéj być wzięte w rachunek jego akademicznego czasu nauk lub liczby godzin uczęszczanych przez niego kolegiów wedle przepisów ustaw akademicznych. W piérwszym razie może reprobowany prowizorycznie być przyjęty na następujące półrocze zimowe do obowiązkowych kolegiów III. roku.— Ale to półrocze wtenczas tylko do jego akademicznego czasu nauk policzone być może, jeżeli w nadzwyczajnym terminie examinacyjnym z końcem półrocza zimowego zdał z dostatecznym skutkiem examin prawniczo-historyczny.

Jeźli do tego czasu nie poddał się examinowi, tedy przyjęcie prowizoryczne w każdym i jakimkolwiek względzie za nieważne ma być uważane, a kandydat traci na każdy wypadek cały rok w policzeniu swego czterolecia.

Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, iżby tacy kandydaci do powtórnego examinu za należytém zgłoszeniem się w najbliższym lipcowym lub październikowym terminie przypuszczeni byli.

§. 36.

Przeciw wyszłemu od komisyi examinacyjnéj postanowieniu terminu do powtórzenia examinu nie ma ani rekursu ani drogi łaski.

§. 37.

Jeżeli kandydat reprobowany, przypuszczenie do powtórzenia examinu przed wyznaczonym czasem lub u innéj, niżeli właściwéj komisyi, podstępnie uzyskał, lub inaczéj nadane tu rozporządzenia obszedł, tedy nietylko złożony snać z do-

mit günstigem Erfolge abgelegte Prüfung ungiltig, sondern er kann auch, abgesehen von den sonstigen ihn nach den allgemeinen Strafgesetzen etwa treffenden Folgen, falls er noch in den akademischen Studien sich befindet, von allen rechts- und staatswissenschaftlichen Lehranstalten auf einige Zeit oder auf immer ausgeschlossen werden.

§. 38.

Alle von nun an mit Approbation abgelegten theoretischen Staatsprüfungen behalten ihre volle Wirksamkeit, auch wenn zwischen ihrer Ablegung ein längerer als zweijähriger Zwischenraum eintreten sollte, und es wird die Anordnung des §. 27 des hierortigen Erlasses vom 30. Juli 1850, Nr. 327 des Reichs-Gesetz-Blattes, hiermit außer Kraft gesetzt.

§. 39.

Der an einer österreichischen Universität erlangte Grad eines Doctors der Rechte hat für die ganze Monarchie die gleiche Wirkung mit den vollkommen abgelegten theoretischen Staatsprüfungen.

Dispensen von den theoretischen Staatsprüfungen können, in soferne nicht für einzelne Dienstzweige hierüber besondere gesetzliche Bestimmungen getroffen werden, nur bei Männern von ausgezeichneter fachwissenschaftlicher und praktischer Bildung, deren Gewinnung für den Staatsdienst von besonderer Wichtigkeit ist, von den betreffenden Ministerien ertheilt werden.

§. 40.

Über die für diese Prüfungen zu bezahlenden Taxen enthält der hierortige Erlaß vom 10. März 1856, Nr. 37 des Reichs-Gesetz-Blattes*), die nöthigen Bestimmungen.

§. 41.

Nähere Bestimmungen über die Vornahme der theoretischen Staatsprüfungen und das von den Commissionen dabei einzuhaltende Benehmen werden in einer besonderen Instruction enthalten sein.

II. Von der judiciellen Staatsprüfung, welche die absolvirten ordentlichen Rechtshörer der k. k. Rechtsakademien abzulegen haben.

§ 42.

Zur Vornahme der von den absolvirten ordentlichen Rechtshörern der k. k. Rechtsakademien abzulegenden judiciellen theoretischen Staatsprüfung werden an den Sitzen der k. k. Rechtsakademien eigens für dieselben bestimmte Prüfungscommissionen eingesetzt werden.

§. 43.

Die Candidaten können nur bei der Prüfungscommission derjenigen Stadt geprüft werden, an deren Rechtsakademie sie zuletzt studirt haben.

Ausnahmen zu bewilligen bleibt dem Unterrichtsministerium vorbehalten.

*) Landes-Regierungsblatt vom Jahre 1856, erste Abtheilung, XI. Stück, Nr. 42, Seite 84.

brym skutkiem examin jest nieważny, ale kandytat może także, bez względu na inne skutki, które go wedle powszechnych ustaw karnych trafić mogą, jeźli jeszcze znajduje się w naukach akademicznych, wykluczonym być ze wszystkich prawniczo- i polityczno-naukowych zakładów na jakiś czas lub na zawsze.

§. 38.

Wszystkie odtąd z aprobacyą złożone examina rządowe teoretyczne zachowują moc zupełną, choćby między ich złożeniem dłuższy niż dwuletni przedział miał nastąpić, a przeto traci niniejszém moc rozrządzenie §. 27 tutejszego rozporządzenia z dnia 30 Lipca 1850 Nr. 327 Dziennika Praw Państwa.

§. 39.

Uzyskany na uniwersytecie austryackim stopień doktora prawa ma z złożonemi dokładnie teoretycznemi examinami rządowemi równy skutek dla całéj Monarchii.

Dyspensy od teoretycznych examinów rządowych udzielone być mogą od odpowiednich Ministerstw, o ile dla pojedynczych gałęzi służby nie ma szczególnych w tym względzie prawnych postanowień, tylko mężom szczególnego fachowo-naukowego i praktycznego wykształcenia, których pozyskanie dla służby Państwa nadzwyczajnéj jest wartości.

§. 40.

O taxach za te examina płacić się mających zawiera tutejsze rozrządzenie z dnia 10 Marca 1856, Nr. 37 Dziennika Praw Państwa *) potrzebne postanowienia.

§. 41.

Bliższe Postanowienia o przedsiębraniu teoretycznych examinów rządowych i o stósownym przytém postępowaniu komisyj zawierać będzie szczególna instrukcya.

II. *O sądowym examinie Rządowym, który składać mają ukończeni zwyczajni słuchacze prawa C. K. akademij prawniczych.*

§. 42.

Dla przedsiębrania sądowego teoretycznego examinu rządowego, przez ukończonych zwyczajnych słuchaczów prawa C. K. akademij prawniczych składać się mającego, ustanowione będą w siedzibach C. K. akademij prawniczych umyślnie dla nich przeznaczone komisye examinacyjne.

§. 43.

Kandydaci mogą tylko przed komisyą examinacyjną tego miasta być examinowanymi, na którego akademii prawniczéj naostatku nauki pobierali.

Przyzwolenie wyjątków zawisło od Ministerstwa Oświecenia.

---

*) Dziennik Rządu krajowego z roku 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt XI, Nr. 12, strona 84.

§. 44.

Im Allgemeinen gelten von diesen Prüfungen die sub I. dieses Erlasses vorkommenden Anordnungen über die theoretisch-judicielle Staatsprüfung, in soferne hier nichts besonderes angeordnet wird.

§. 45.

Bei der Vornahme der Prüfung muß jedenfalls das Studien-Absolutorium des Candidaten vorliegen.

§. 46.

Wenn ein Candidat bei dieser Prüfung wiederholt reprobirt worden ist, so hat der Präses der Prüfungscommission die wiederholte Reprobation auf dem Absolutorium des Candidaten unter Beidrückung des Commissionssiegels anzumerken, und hievon die Directorate der k. k. Rechtsakademien und die Decanate sämmtlicher rechts- und staatswissenschaftlichen Facultäten zur geeigneten Vormerkung in den akademischen Acten in Kenntniß zu setzen. Ferner werden die betreffenden Decane und Directoren hiemit angewiesen, wenn sich ihnen der Verdacht aufdringt, daß etwa ein von einer Rechtsakademie ausgetretener und sich zur Aufnahme bei ihnen meldender Studirender schon zweimal bei dieser Staatsprüfung reprobirt worden sei, mit dem Präses der betreffenden Prüfungscommission oder dem Director der Rechtsakademie das nöthige Einvernehmen zu pflegen.

§. 47.

Die Prüfungen werden in einem hiezu geeigneten Locale der k. k. Rechtsakademie vorgenommen und die Acten und Siegel u. s. w. der Commission von dem Director der Rechtsakademie aufbewahrt.

III. Besondere Anordnungen in Betreff derjenigen Candidaten, welche auf Grundlage des §. 7 des hierortigen Erlasses vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes *), zu den Staatsprüfungen zugelassen werden.

§. 48.

Um ohne regelmäßigen Besuch der Universitätsvorlesungen auf Grundlage des §. 7 des Erlasses vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes *), zu den theoretischen Staatsprüfungen zugelassen werden zu können, bedarf der Candidat specieller Bewilligungen des Unterrichtsministeriums

1. zur Ablegung der rechtshistorischen Prüfung, und späterhin
2. zur Ablegung der beiden anderen Prüfungen.

§. 49.

Diese Bewilligungen müssen dem Präses der Commission bei der Meldung zu den Prüfungen im Originale vorgelegt werden. Die darin enthaltenen Bedingungen der Zu-

*) Landes-Regierungsblatt vom Jahre 1855, erste Abtheilung, XXXVI. Stück, Nr. 185, Seite 385.

§. 44.

W ogólności mają moc względem tychże examinów zawarte *sub I* tegoż Rozrządzenia Postanowienia o teoretyczno-sądowym examinie rządowym, o ile tu nic szczególnego postanowioném nie jest.

§. 45.

Przy przedsiębraniu examinu przedłożone być musi w każdym razie absolutoryum nauk kandydata.

§. 46.

Jeżeli kandydat przy tymże examinie powtórnie był reprobowany, tedy prezes komisyi examinacyjnéj zanotuje powtórną reprobacyą na absolutoryum kandydata, przy wyciśnięciu pieczęci komisyi i uwiadomi o tém dyrektoraty C. K. akademij prawniczych i dekanaty wszystkich prawniczo- i polityczno-naukowych wydziałów, celem właściwego zanotowania w aktach akademicznych. Prócz tego wezwani zostają niniejszém przyzwoici dziekani i dyrektorowie, jeźliby nastręczyło im się podejrzenie, iż wystąpiony z akademii prawniczéj i do przyjęcia u nich zgłaszający się uczeń, już dwakroć przy examinie rządowym był reprobowany, do potrzebnego porozumienia się z prezesem odnośnéj komisyi examinacyjnéj lub z dyrektorem akademii prawniczéj.

§. 47.

Examina odbywać się mają w przysposobionéj ku temu lokalności C. K. akademii prawniczéj, a akta i pieczęć i t. p. komisyi schowane będą przez dyrektora akademii prawniczéj.

III. *Szczególne Rozporządzenia względem tych kandydatów, którzy na mocy §. 7. tutejszego Rozrządzenia z dnia 2. Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa* *) *przypuszczeni są do examinów rządowych.*

§. 48.

Aby bez regularnego uczęszczania na odczyty uniwersyteckie na mocy §. 7. Rozrządzenia z dnia 2 Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa *), do teoretycznych examinów rządowych być przypuszczonym, potrzebuje kandydat specyalnego przyzwolenia Ministerstwa Oświecenia

1. do złożenia prawniczo-historycznego examinu, a później
2. do złożenia obu innych examinów.

§. 49.

Przyzwolenia te przedłożone być muszą prezesowi komisyi w oryginale przy zgłoszeniu się do examinów. Zawarte w nich warunki przypuszczenia, również

*) Dziennik Rządu Krajowego z roku 1855, Oddział pierwszy, Zeszyt XXXVI, Nr. 185, strona 385.

lassung, sowie anderweitige besondere Bestimmungen über die Art, den Termin der Prüfung, einen hiebei etwa speciel einzuhaltenden Vorgang sind von der Commission genau zu beachten.

§. 50.

Die Meldung zu allen diesen Prüfungen hat schriftlich bei den Vorständen der in dem Bewilligungsdecrete bezeichneten Prüfungscommissionen zu geschehen.

§. 51.

Zu der rechtshistorischen Prüfung dürfen diese Candidaten nach ihrer Wahl in sämmtlichen oben §. 10 erwähnten drei Terminen zugelassen werden.

§. 52.

Jeder mündlichen Prüfung solcher Candidaten hat 1 bis 4 Wochen vorher eine schriftliche Prüfung vorauszugehen.

Diese besteht in einer Clausurarbeit, welche von dem Candidaten in einem continuirlichen Zeitraume von sieben Stunden über zwei aus den Gegenständen der betreffenden Prüfungsabtheilung entnommene Fragen unter Beaufsichtigung der Prüfungscommissäre ohne äußere Hilfsmittel zu verfassen ist.

§. 53.

Am Tage der schriftlichen Prüfung versammeln sich die zur Ueberwachung bestimmten Prüfungscommissäre einige Zeit vor Eröffnung der Prüfung, um sich über wenigstens zehn geeignete Fragen zu verständigen.

Von diesen werden je zwei auf einzelne Blätter geschrieben, zusammengefaltet, und der Candidat (falls mehrere zugleich der schriftlichen Prüfung sich unterziehen sollten, der dem Alphabete nach Erste) lost aus ihnen Ein Blatt heraus.

Die auf demselben enthaltenen zwei Fragen bilden für die Candidaten, welche sich denselben Tag gemeldet haben, das Object der schriftlichen Ausarbeitung.

§. 54.

In die Ueberwachung theilen sich die Prüfungscommissäre in der Art, daß immer Einer in dem Prüfungslocale gegenwärtig ist.

Die zu Stande gebrachten Ausarbeitungen übernimmt der anwesende Commissär, bemerkt auf denselben die Stunde der Ablieferung, durchzieht sie, wenn sie aus mehreren Blättern bestehen, mit einem Faden, und siegelt ihn, so daß kein Blatt in das Elaborat unbemerkt eingeschoben oder herausgenommen werden kann.

Zur bestimmten Stunde müssen alle Candidaten ihre Elaborate abliefern, sie mögen mit ihrer Aufgabe zu Ende gekommen sein oder nicht.

§. 55.

Ein Candidat, der sich an dem ihm bestimmten Tage der schriftlichen Prüfung nicht unterzogen hat, ist zur mündlichen Prüfung nicht zuzulassen.

§. 56.

Die schriftlichen Ausarbeitungen werden von dem Präses zwei Commissären zur

inne szczególne Postanowienia o sposobie, terminie examinu, tudzież specyalne zachować się mające postępowanie, dokładnie przez komisyę przestrzegane być winny.

§. 50.

Zgłaszanie się do wszystkich tych examinów ma się odbywać pisemnie u przełożonych oznaczonych w dekrecie przyzwolenia komisyj examinacyjnych.

§. 51.

Do examinu prawniczo-historycznego mogą ci kandydaci wedle wyboru swego we wszystkich wyżéj §. 10. pomienionych trzech terminach być przypuszczeni.

§. 52.

Każdy examin ustny takich kandydatów poprzedzony będzie na 1 do 4 tygodni examinem piśmiennym.

Tenże składa się z wyrobienia klauzuralnego, które przez kandydata w nieprzerwanym ciągu siedmiu godzin nad *dwoma*, z przedmiotów odnośnego oddziału examinacyjnego wziętemi pytaniami, pod nadzorem komisarzy examinacyjnych, bez zewnętrznych środków pomocy wypracowane być winno.

§. 53.

W dzień examinu piśmiennego zgromadzą się ustanowieni do nadzoru komisarze examinacyjni na jakiś czas przed rozpoczęciem examinu, by się przynajmniéj względem dziesięciu pytań porozumieć.

Z tych po dwa spisane będą na osobnych kartkach i złożone, a kandydat (w razie, gdyby kilku naraz piśmiennemu poddać się miało examinowi, piérwszy wedle alfabetu) wylosuje z nich jednę kartkę.

Zawarte w niéj dwa pytania stanowią dla kandydatów, którzy się tegoż samego dnia zgłosili, przedmiot piśmiennego wyrobienia.

§. 54.

W nadzorze dzielą się komisarze examinacyjni w ten sposób, iżby zawsze jeden w lokalności examinu był obecny.

Dokonane wyrobienia odbiéra przytomny komisarz, notuje na nich godzinę oddania, zszywa je, jeźli z kilku kartek się składają nicią, którą pieczętuje, tak, iżby żadna kartka wypracowania nie mogła być nieznacznie wsuniętą lub wyjętą.

W godzinie oznaczonéj muszą wszyscy kandydaci oddać swe wyrobienia, czy zadanie swe do końca doprowadzili lub nie.

§. 55.

Kandydat, który nie poddał się w dniu sobie przeznaczonym examinowi piśmiennemu, nie będzie przypuszczonym do examinu ustnego.

§. 56.

Wyrobienia piśmienne przydzielone zostaną przez Prezesa dwom Komisarzom

Begutachtung zugetheilt, diese Gutachten sind sodann bei der Abstimmung über den mündlichen Prüfungsact zu berücksichtigen.

§. 57.

Die mündliche Prüfung eines solchen Candidaten hat mindestens volle anderthalb Stunden zu dauern, falls sich nicht etwa schon früher in entschiedener Weise das Unzureichende seiner Kenntnisse, und daher die Nothwendigkeit seiner Reprobation herausgestellt haben sollte.

§. 58.

Ein Candidat, welcher bei einer Prüfung reprobirt wurde, darf in gar keinem Falle vor Ablauf eines Semesters zur Wiederholung derselben zugelassen werden.

§. 59.

Über die von solchen Candidaten abgelegten Prüfungen und ihren Erfolg ist am Schlusse eines jeden Studienjahres ein individueller Ausweis von jedem Commissionspräses bei Gelegenheit seines zu erstattenden allgemeinen Berichtes an das Unterrichtsministerium einzusenden.

In diesem Ausweise ist bei den zum ersten Male Reprobirten der zur Wiederholung bestimmte Termin, bei wiederholt Reprobirten der Umstand der wiederholten Reprobation besonders ersichtlich zu machen.

IV. Übergangsbestimmungen.

§. 60.

Für diejenigen Studirenden, welche nach den Bestimmungen der Erläße vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes*), oder vom 8. Februar 1856, Nr. 22 des Reichs-Gesetz-Blattes**), entweder verpflichtet sind, die theoretischen Staatsprüfungen nach dem älteren Staatsprüfungs-Systeme abzulegen, oder bei der in diesem letzteren Erlaße, §. 3, freigestellten Wahl sich hiefür entschieden haben, bleiben fortan die Bestimmungen des Gesetzes vom 30. Juli 1850 in Anwendung, soweit dieselben nicht durch nachträgliche Anordnungen aufgehoben oder modificirt worden sind, oder in den folgenden Paragraphen eine Änderung erleiden.

§. 61.

Der §. 27 des Gesetzes vom 30. Juli 1850 wird hiemit auch rücksichtlich dieser Candidaten außer Kraft gesetzt (siehe oben §. 38).

Es werden rücksichtlich der Dauer der Prüfungen dieser Candidaten statt der im §. 28 des obigen Gesetzes enthaltenen Bestimmungen jene Anordnungen zu gelten haben, welche dießfalls in der neuen hinauszugebenden Instruction enthalten sein werden.

Endlich hat es von den bisherigen Modalitäten der Evidenzhaltung der Reprobirten und der dießfalls angeordneten Correspondenz der Prüfungscommissionen abzukom-

*) Landes-Regierungsblatt vom Jahre 1855, erste Abtheilung, XXXVI. Stück, Nr. 185, Seite 385.

**) Landes-Regierungsblatt, vom Jahre 1856, erste Abtheilung, VI. Stück, Nr. 27, Seite 31.

do sprawozdania, te sprawozdania uwzględnione późniéj być mają przy głosowaniu nad ustnym aktem examinu.

§. 57.

Ustny examin takiego kandydata trwać ma najmniéj pełne półtory godziny, o ile już przed tém nie okazała się w sposób stanowczy niedostateczność jego wiadomości, a przeto konieczność jego rebrobacyi.

§. 58.

Kandydat, reprobowany przy jednym examinie, w żadnym razie przed upływem półrocza do powtórzenia tegoż przypuszczonym być nie może.

§. 59.

O złożonych przez takich kandydatów examinach i ich skutku, przeszle każdy prezes komisyi z końcem każdego roku szkolnego wykaz indywidualny przy okazyi swéj ogólnéj złożyć się mającéj relacyi do Ministerstwa Oświecenia.

W wykazie tym szczególniéj widocznie wykazany ma być termin oznaczony do powtórzenia reprobowanym po raz piérwszy, u reprobowanych powtórnie, okoliczność powtórnéj reprobacyi.

IV. *Postanowienia przechodnie.*

§. 60.

Dla tych uczniów, którzy wedle postanowień rozrządzeń z dnia 2 Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Państwa *) lub z dnia 8 Lutego 1856, Nr. 22 Dziennika Praw Państwa, **) albo obowiązani są do złożenia teoretycznych examinów rządowych wedle dawniejszego systematu examinów rządowych, lub przy zostawionym im w témże ostatniém rozrządzeniu, §. 3, wolnym wyborze dla tegoż zdecydowali się, pozostaje nadal w mocy postanowienia prawa z dnia 30 Lipca 1850, o ile przez późniejsze rozporządzenia nie zostały zniesione lub zmienione, lub w następujących paragrafach zmiany nie doznają.

§. 61.

§. 27 prawa z dnia 30 Lipca 1850 przestaje mieć moc obowiązującą także względem tychże kandydatów (patrz wyżéj §. 38).

Względem trwania examinów tychże kandydatów obowiązywać będą zamiast zawartych w §. 28 powyższego prawa postanowień, owe rozporządzenia, które w tym względzie w nowéj, wydać się mającéj instrukcyi umieszczone zostaną.

Nakoniec zaniechane zostaną dotychczasowe modalności w utrzymaniu ewidencyi reprobowanych i zarządzona w tymże względzie korespondencya komissyj exa-

*) Dziennik Rządu Krajowego z roku 1855, Oddział pierwszy, Zeszyt XXXVI, Nr. 185, strona 385.
**) Dziennik Rządu Krajowego z roku 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt VI, Nr. 27, strona 31.

men, und haben fortan auch bei diesen Candidaten die oben §§. 30—34, 36 und 37 gegebenen Bestimmungen zu gelten.

Auch bei Vornahme der Prüfungen dieser Candidaten müssen dem zu Folge ihre Meldungsbücher stets vorliegen, und die Resultate der Prüfung in dieselben von dem Präses eingetragen werden.

§. 62.

Die Bestimmung sub III. K. des hierortigen Erlaßes vom 2. October 1855, Nr. 172 des Reichs-Gesetz-Blattes*), wornach die rechtshistorische Prüfung für die im Studienjahre 1855-56 im zweiten Jahre ihrer Studienzeit stehenden Rechtshörer sich nur auf das römische und canonische Recht zu erstrecken hat, findet ihre Anwendung auf Alle, die sich dieser Prüfung im Juli- oder October-Termine 1856 oder in dem außerordentlichen Termine 1857 unterziehen werden.

Vom Juli-Termine 1857 an hat auch die deutsche Reichs- und Rechtsgeschichte für alle Candidaten mit alleiniger Ausnahme Derjenigen, welche im Juli- oder October-Termine 1856 reprobirt worden sind, und im Winter-Termine oder Juli-Termine 1857 die Prüfung wiederholen, in der vorgeschriebenen Art und Weise einen Gegenstand der Prüfung zu bilden.

§. 63.

Wenn diejenigen Rechtshörer, von welchen sub 2. und 3. des hierortigen Erlasses vom 8. Februar 1856, Nr. 22 des Reichs-Gesetz-Blattes**), die Rede ist, sich der rechtshistorischen Prüfung in der ihnen von dem Decan vorgezeichneten Zeit nicht unterziehen, oder bei derselben reprobirt werden, so verlieren sie jedenfalls den Vortheil, ihre Studien binnen acht Semestern, gerechnet von dem Sommersemester, mit dem ihr Eintritt in die akademischen Studien geschah, absolviren zu können.

Mit Rücksicht hierauf hat der Decan in solchem Falle den Studirenden vorzuzeichnen, welchen Plan sie fortan hinsichtlich der zu besuchenden obligaten Collegien zu befolgen haben.

V. Über die Beziehung dieser Anordnungen auf die Universitäten Padua und Pavia.

§. 64.

In wieweit die hier getroffenen Anordnungen seiner Zeit auch auf die öffentlich und Privat-Studirenden der Rechts- und Staatswissenschaften an den Universitäten zu Padua und Pavia Anwendung zu finden haben, bleibt nachträglichen Bestimmungen vorbehalten.

Thun m. p.

---

*) Landes-Regierungsblatt vom Jahre 1855, erste Abtheilung, XXXVI. Stück, Nr. 185, Seite 385.

**) Landes-Regierungsblatt vom Jahre 1856, erste Abtheilung, VI. Stück, Nr. 27, Seite 31.

minacyjnych, a podane wyżej w §§. 30—34, 36 i 37 postanowienia obowiązywać będą nadal i tychże kandydatów.

Również przy przedsiębraniu examinów tychże kandydatów, przedłożone zatém być muszą ich książki meldunkowe, a wyniki examinu wciągnięte do nich będą przez prezesa.

§. 62.

Postanowienie *sub III K.* tutejszego rozrządzenia z dnia 2 Października 1855, Nr. 172 Dziennika Praw Panstwa *), wedle którego examin prawniczo-historyczny dla słuchaczów prawa, zostających w roku szkolnym 1855 - 56 w drugim roku swego czasu nauk, tylko na rzymskie i kanoniczne prawo ma być rozciągnięty, znajduje swe zastósowanie do wszystkich, którzy examinowi temu w terminie lipcowym lub październikowym 1856 lub w nadzwyczajnym terminie 1857 poddadzą się.

Począwszy od terminu lipcowego 1857 stanowić także będzie historya Państwa i prawa niemieckiego dla wszystkich kandydatów, z jedynym wyjątkiem tych, którzy w terminie lipcowym lub październikowym 1856 reprobowani zostali, i w terminie zimowym lub lipcowym 1857 examin powtarzają, w sposób przepisany przedmiot examinu.

§. 63.

Jeżeli ci słuchacze prawa, o których mowa jest *sub* 2 i 3 tutejszego rozrządzenia z dnia 8 Lutego 1856, Nr. 22 Dziennika Praw Państwa **), nie poddadzą się examinowi prawniczo-historycznemu w czasie, przez dziekana im wyznaczonym, lub przy nim reprobowani zostaną, tedy tracą w każdym razie korzyść ukończenia swych nauk w przeciągu ośmiu półroczy, licząc od półrocza letniego, z którém wstęp ich do nauk akademicznych nastąpił.

Ze względu na to ma dziekan w takim razie oznaczyć uczniom, jakiego planu nadal względem uczęszczanych przez nich obowiązkowych kolegiów trzymać się mają.

V. *O odnoszeniu się tychże rozporządzeń do Uniwersytetów w Padwie i Pawii.*

§. 64.

Jak dalece przyjęte tu urządzenia będą miały w swoim czasie zastósowanie także do publicznych i prywatnych uczniów nauk prawniczych i politycznych na uniwersytetach w Padwie i Pawii to będzie przedmiotem dalszych postanowień.

Thun m. p.

*) Dziennik Rządu Krajowego z roku 1855, Oddział pierwszy, Zeszyt XXXVI, Nr. 185, strona 385.

**) Dziennik Rządu Krajowego z r. 1856, Oddział pierwszy, Zeszyt VI; Nr. 27, strona 31.